

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHËTETËROR I REVIZIONIT
STATE AUDIT OFFICE

**КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА ИЗВРШЕНА РЕВИЗИЈА НА
ВКУПЕН ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ
СО СПЕЦИФИКАЦИЈА НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ПРИХОДИТЕ И
РАСХОДИТЕ ВО ИЗБОРНА КАМПАЊА И
РЕВИЗИЈА НА УСОГЛАСЕНОСТ ЗА 2022 ГОДИНА НА
АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА
ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022 ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ
НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО**

01 2023 04 7

Скопје, септември 2023 година

Резиме

Извршивме ревизија на Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања, заедно со ревизија на усогласеност на сметката на АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово за периодот од 28.07.2022 година до 16.03.2023 година.

За финансискиот извештај на сметката на АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово, изразивме мислење без резерва за вистинитоста и објективноста на финансискиот извештај, како и за усогласеноста со законската регулатива, упатства и воспоставени политики.

Во делот на останати прашања ревизијата ги истакна системските слабости во Изборниот законик и потребата од нивно надминување, а кои се однесуваат на делот на:

- финансирањето на изборната кампања;
- рекламните паноа и билборди;
- следењето на медиумско претставување на учесниците во изборна кампања на електронските медиуми (интернет портали);
- рок за уплата на донации;
- финансиските извештаи;
- казни и прекршочни одредби и
- други прашања.

Надлежните институции потребно е да преземат активности за надминување на утврдените системски слабости.

Од страна на одговорното лице на субјектот, не се добиени забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор.

СОДРЖИНА

	Опис	Страна
1.	Вовед	1
2.	Мислење на ревизијата	2
3.	Основ за изразување на мислење	2
4.	Останати прашања	3
5.	Законска основа за ревизијата и временски период	13
6.	Опфат и ограничувања	13
7.	Одговорност за финансиски извештаи	13
8.	Одговорност на ревизорите	14
9.	Одговор на ревидираниот субјект	15
	Вкупен финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања	16
	Сметководствени политики и образложенија кон финансиските извештаи	17
	Вовед	17
	Сметководствени политики	18
	Образложенија кон финансискиот извештај	22

Список на кратенки

AAABMU	Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги
ISSAI	Ревизорски стандарди на Врховните ревизорски институции
ДИК	Државна изборна комисија
ДКСК	Државна комисија за спречување на корупција
ЕДБ	Единствен даночен број
ЕМБС	Единствен матичен број на субјектот
Учесник во изборна кампања	АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово
Финансиски извештај	Вкупен финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборна кампања

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА
ENTI SHTETËROR I REVIZIONIT
STATE AUDIT OFFICE

Број:13-161/8

Дата: 09.10.2023

1. Вовед

Начинот, условите и постапката за избор на членови на Совет на Општина Тетово за остатокот од изборниот период одржани на 20 август 2022 година се уредени со Изборниот законик¹.

Изборна кампања е јавно претставување на потврдените кандидати од надлежните изборни органи и нивните програми во предизборниот период за одреден вид на избори.

Учесник во изборна кампања е овластено лице од политичка партија, коалиција или група избирачи кои ја организираат изборната кампања.

Заради прибирање на средства за финансирање на изборната кампања, политичката партија, коалиција, носителот на независна листа од група избирачи, односно лица кои имаат намера да се кандидираат, пред надлежниот орган задолжително обезбедуваат ЕДБ со назнака “за изборна кампања” и кај носител на платен промет во Република Македонија отвораат трансакциска сметка со назнака “за изборна кампања” и истите не може да се користат за друга намена.

Политичките партии, независните кандидати поддржани од „група избирачи“ и коалициите согласно одредбите од Изборниот законик се должни да достават финансиски извештај за изборната кампања на образец пропишан со Правилник за изменување на правилникот за образецот за извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите на трансакциската сметка за изборна кампања и извештај за примени донации на трансакциска сметка за финансирање на изборна кампања.

¹ „Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/06, 136/08, Испр. 155/08, 44/11, 51/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, Испр. 30/14, 31/15, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16, 136/16, 142/16, 57/17, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/19, 146/19, 42/20, 72/20, 160/20, 74/21 и 215/21

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 1

**АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022
ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

2. Мислење на ревизијата

Извршивме ревизија на:

- Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања на страна 16, на сметката на АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово за периодот од 28.07.2022 година до 16.03.2023 година, применетите сметководствени политики и образложенија кон финансискиот извештај.
- усогласеност на активностите, финансиските трансакции и информации, рефлектирани во финансискиот извештај за изборната кампања на АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово за периодот од 28.07.2022 година до 16.03.2023 година, со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

Мислење за финансиски извештај

Според наше мислење, финансискиот извештај ја прикажува вистинито и објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на сметката на АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово за периодот од 28.07.2022 година до 16.03.2023 година, во согласност со важечката законска регулатива.

Мислење за усогласеност со закони и прописи

Според наше мислење, активностите, финансиските трансакции и информации, рефлектирани во финансискиот извештај на сметката на АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово за периодот од 28.07.2022 година до 16.03.2023 година, во сите материјални аспекти се во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

3. Основ за изразување на мислење

Ревизијата е извршена во согласност со Ревизорските стандарди на Врховните ревизорски институции (ISSAI) и Кодексот на етика на Државниот завод за ревизија. Одговорностите согласно ISSAI стандардите, се опишани во делот на Одговорност на ревизорите за ревизијата на финансиски извештаи заедно со ревизија на усогласеност. Веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме обезбедено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 2

4. Останати прашања

Финансирање на изборната кампања

4.1. Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик во 2020 година², во член 83 став 2 уредено е дека изборната кампања може да се финансира, меѓу другите извори и од средства од редовната сметка на политичката партија. Имајќи ја предвид оваа одредба, укажуваме дека дадена е законска можност, средствата добиени од Буџетот на Република Северна Македонија за финансирање на редовното работење на политичките партии да се прелеваат како финансиски средства со кои ќе се покриваат трошоци на учесниците во изборните кампањи, што ќе доведе до финансирање на изборната кампања со средства од Буџетот на Република Северна Македонија во повисок износ од утврдениот во Буџетот на Република Северна Македонија за секој поединечен изборен процес.

Имајќи го во предвид наведеното ревизијата смета дека потребно е да се преиспита член 83 став 2 од Изборниот законик во делот на финансирање на изборната кампања со средства од редовната сметка на политичката партија.

Исто така укажуваме дека уредувањето на изворите на финансирање на изборната кампања не даваат јасно разграничување од причина што средствата од членарина и средствата од донации на политичка партија исто така се средства од редовната сметка на политичката партија.

Имено, согласно член 13 од Законот за финансирање на политичките партии, донациите претставуваат приватни извори на финансирање на политичките партии, додека во член 16 од наведениот закон е уреден износот на поединечната донација и тоа:

- физички лица до висина од 30 просечни нето плати во Републиката и
 - правни лица во висина од 60 просечни плати во Републиката,
- исплатени во претходниот месец и објавени од Државниот завод за статистика, кој износ не смее да биде кумулиран повеќе од еднаш годишно.

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од 16.02.2020 година, во член 83 став 2 уредено е дека изборната кампања може да се финансира и од:

- донации на политичка партија,
- физички лица во висина од 3.000 евра во денарска противвредност и
- правни лица во висина од 30.000 евра во денарска противвредност.

Ревизијата укажува дека во услови на дадена законска можност за финансирање на изборната сметка со донации на политичката партија потребно е допрецизирање на член 83 од Изборниот законик, во делот на

² „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 42/20.

**АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022
ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

финансирање на изборниот процес од донации од политичка партија, во однос на поединечните и вкупните лимити на средства.

- 4.2. Со донесување на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од 15.09.2021 година („Службен весник на Република Северна Македонија број 215/21“) се изврши измена на член 76-д став 5 со која се утврди висината на вкупните средствата кои ќе се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија за платеното политичко рекламирање и нивната распределба по одделните учесници во изборната кампања, *кои не смеат да ја надминат сумата од 2 (две) евра во денарска противвредност без пресметан ДДВ, по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Северна Македонија, а за локални избори дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач на територијата на општината каде се одржува втор круг на гласање и за претседателски избори доколку има втор круг дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Северна Македонија.*

Во однос на критериумите кои ќе се применуваат при распределба на овие средства по одделните учесници во изборната кампања, утврдена е распределба на вкупните средства по претходен писмен договор на следниов начин:

- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии од позицијата кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;
- најмногу 45% од средствата може да искористат двете најголеми политички партии во опозиција кои на последните избори за пратеници во Собранието на Република Македонија освоиле најмногу гласови;
- најмногу 7% од средствата може да искористат политичките партии во Собранието на Република Македонија кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група и
- најмногу 3% од средствата може да искористат политичките партии кои не се застапени во Собранието на Република Македонија или кандидати.

Ревизијата смета дека потребно е да се доуреди член 76-д став 5 и тоа во делот на:

- распределбата на вкупните средства за платено политичко рекламирање според принципот 45%, 45%, 7% и 3% не обезбедува објективни критериуми за распределба на јавните средства, давајќи значителна предност на најголемите парламентарни партии, притоа ограничувајќи ги можностите на останатите партии и независните кандидати да ги претстават своите програми на радиодифузерите, електронските и печатените медиуми;

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

4

**АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022
ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

- одредбата за склучување на претходен писмен договор помеѓу учесниците во изборната кампања создава можност распределбата на средствата за платено политичко рекламирање да се врши на различен начин и % помеѓу политичките партии во позиција/опозиција,/политичките партии во Собранието на Република Северна Македонија кои на последните избори за пратеници не освоиле доволно пратеници да формираат пратеничка група/политичките партии кои не се застапени во Собранието или кандидати, без притоа да постои јасно утврдени мерливи критериуми за распределба на овие средства и
- во пропишаниот начин на утврдување на вкупните средства за локалните избори, кои не смеат да ја надминат сумата од 2 (две) евра во денарска противвредност без пресметан ДДВ, по запишан избирач од вкупно запишани избирачи на територијата на Република Северна Македонија, а за локални избори дополнително по 1 (едно) евро во денарска противвредност без пресметан ДДВ по запишан избирач на територијата на општината каде се одржува втор круг на гласање, отсуствува утврдување на јасни критериуми дали дополнителни средства за втор круг од локалните избори ќе се обезбедат од вкупно запишани избирачи на територијата на општините во кои се одржува втор круг на гласање, независно од тоа дали учесниците во изборниот процес настапуваат со свои кандидати во општините каде се одржува втор круг на гласање.

Имајќи го во предвид наведеното, потребно е надлежните органи да преземат активности за доуредување на одредбите на член 76-д од Изборниот законик во делот на обезбедување и распределба на средствата од Буџетот на Република Северна Македонија наменети за платено политичко рекламирање.

- 4.3. Во член 75 став 5 од Изборниот законик е пропишано дека *„радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите), како и нивните поврзани лица не смеат на било каков начин да финансираат или да даваат донации на политичките партии“*. Како поврзани лица се сметаат лицата дефинирани во членот 36 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.

Дефинираниот опфат на поврзани лица го отежнува нивното препознавање во случај кога истите ќе се јават како донатори во изборна кампања.

Поради наведеното ревизијата смета дека е потребно во Изборниот законик да се уреди начинот на кој донаторите ќе докажат/потврдат дека не се „поврзани лица“, со радиодифузерите, печатените медиуми и електронските медиуми (интернет порталите) при финансирање или давање донации на политичките партии.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор

5

**АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022
ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

4.4. Во член 85 став 5 од Изборниот законик уреден е начинот на постапување на група избирачи како учесници во изборна кампања, во случаи кога постои вишок на собрани средства на сметката за изборна кампања, за кои е предвидено да се подарат во добротворни цели.

Ревизијата смета дека постои потреба од законско регулирање на одредбите од член 85 од Изборниот законик, во делот на начинот на постапување за случаите кога во Вкупниот финансиски извештај се прикажани:

- вишок на собрани средства, кога како учесник во изборната кампања не се јавува само група на избирачи, туку и политичка партија или коалиција, со што ќе се обезбеди еднакво постапување за сите учесници во изборната кампања дефинирани во член 2 став 1 точка 14 од Изборниот законик и
- неплатени обврски, во насока на пропишување на одредба со која ќе се уреди дека учесникот во изборната кампања може да преземе обврски само во рамки на обезбедените средства, имајќи го притоа во предвид член 71, став 10 од Изборниот законик, во кој е уредено дека сите трошоци за кампањата исклучиво ќе се покријат од средствата на сметката за изборна кампања.

4.5. За Изборот за членови на советите на општините и советот на Градот Скопје и за градоначалници на општините и градоначалник на Градот Скопје 2021 година, Советот на АААВМУ со цел обезбедување прецизни правила за дозволеното времетраење на платеното политичко рекламирање на реален час емитувана програма има донесено Упатство³ со кое е уредено дека *„подносителите на листи кои јавно декларираат поддршка на кандидати од група избирачи за општините и Градот Скопје, а во кои немаат свои кандидати, можат дел од своето закупено време за платено политичко рекламирање да користат за рекламирање на овие кандидати, притоа јасно означувајќи дека тие се нарачателите на рекламирањето, а не кандидатите кои ги поддржуваат“*. Со извршената анализа на одредбите од Изборниот законик ревизијата констатира дека со истиот не е пропишана обврска за донесување на наведеното упатство од страна на АААВМУ, а со тоа и уредување на работи поврзани со изборните активности надвор од законот.

Имајќи го во предвид наведеното, ревизијата смета дека е потребно да се преземат мерки за доуредување на Изборниот законик и тоа во делот дали може коалиција или политичка партија да поддржи независен кандидат - група избирачи и да ги користи доделените средства за платено политичко рекламирање за независниот кандидат - група избирачи, доколку може во кои услови и на кој начин и дали при таквата поддршка истиот има право да ги користи и средствата што му следуваат како независен кандидат.

³ Упатство за платено политичко рекламирање за локалните избори за 2021 број 01-3487/1 од 24.09.2021

Ревизорски тим:

Овластен државен ревизор 6

1. _____

2. _____

Исто така потребно е во Изборниот законик да се утврдат одредби со кои јасно ќе се определи дали и за кои надлежности АААВМУ има право да донесува подзаконски акти кои се однесуваат на регулирањето на изборниот процес вклучително и платеното политичко рекламирање притоа имајќи предвид дека со подзаконски акти не може да се доделуваат права и/или да се наметнуваат обврски кои не се предвидени со закон.

Рекламни паноа и билборди

- 4.6. Во Конечните извештаи за извршените ревизии на Вкупниот финансиски извештај за приходите и расходите на сметките на учесниците во изборната кампања во минати години, овластениот државен ревизор ја истакна состојбата со закупот на рекламни паноа и билборди, како платено политичко рекламирање на учесниците во изборната кампања и потребата за изготвување и доставување на извештаи за искористените рекламни паноа и билборди и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа, од страна на правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди, општините во Републиката и градот Скопје.

Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик во февруари 2020 година, („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 42/2020) извршено е дополнување на член 78-а, став 8, каде е уредено дека правните лица кои стопанисуваат со рекламните паноа и билборди се должни да поднесат извештај за доделените локации за секој учесник во изборната кампања, средствата кои се побаруваат од секој учесник како и средствата кои се наплатени, но не е пропишана наведената обврска и за општините во Република Северна Македонија и градот Скопје да изготват и достават извештај за искористените рекламни паноа и билборди и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа, поради што отежнато е потврдувањето на исплатените средства за закуп на рекламни паноа и билборди.

За надминување на утврдената состојба односно за зголемување на транспарентноста на вкупното и поединечното политичко рекламирање на учесниците во изборната кампања, потребно е надлежните органи да преземат активности за доуредување на одредбите од Изборниот законик во делот на пропишување на обврската за доставување на извештај за искористените рекламни паноа и билборди од страна на општините во Република Северна Македонија и градот Скопје.

Следење на медиумско претставување на учесниците во изборна кампања на електронските медиуми (интернет портали)

4.7. Со измените и дополнувањата на Изборниот законик од 30.07.2018 година извршено е менување на член 76-в со кој за електронските медиуми (интернет портали) наместо Агенцијата, ДИК добива надлежности во делот на следење и известување за изборното медиумско претставување на електронските медиуми (интернет портали), како и покренување на прекршочни постапки против истите во случај на непостапување по законикот.

Со измените и дополнувањата на Изборниот законик од февруари 2019 година и февруари 2020 година, сите горенаведени активности кои треба да ги спроведува ДИК во однос на надзорот на интернет порталите се бришат, без определување на институција надлежна за следење и надзор на изборното медиумско претставување преку интернет порталите.

Истакнуваме дека останата е законската обврска електронски медиуми (интернет портали) да се регистрираат во Регистарот на електронски медиуми (интернет портали) кои обезбедуваат платено политичко рекламирање за учесниците во изборната кампања, кој го води ДИК, да доставуваат ценовници и Извештај за рекламниот простор искористен од секој од учесниците во изборната кампања и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа.

Наведената состојба упатува на потреба во Изборниот законик да се определи надлежен орган за следење и известување за изборното медиумско претставување на електронските медиуми (интернет портали).

4.8. Согласно одредбите на член 76-д став 11 од Изборниот законик, уредено е дека за закуп на рекламен простор на електронски медиуми потребно е доказ за застапеност на банерот на електронскиот медиум односно примерок (принт скрин) од објавениот банер со јасно видлив и читлив датум, како и писмени изјави за реализирани импресии за секој ден од периодот за кој е закупен рекламниот простор на електронскиот медиум.

Истакнуваме дека со приложување на примерок (принт скрин) од секој објавен банер и писмените изјави за реализирани импресии не се обезбедува доволен и веродостоен доказ за реално потврдување на периодот на рекламирање и количината на реализирани импресии во дадениот период, имајќи ја во предвид можноста електронските медиуми (порталите) самостојно да го менуваат датумот на објава на банерите (фиксни и импресии). Исто така, прилог писмените изјави за реализирани импресии за секој ден од периодот за кој е закупен рекламниот простор на електронскиот медиум (интернет портал) не претставуваат сигурен доказ со кои би се потврдил бројот на реализирани импресии во услови кога не е уредена законска обврска за користење на софтвер кој ќе има техничка можност за собирање на метрички и статистички податоци за активност на банерите.

Ревизорски тим:

Овластен државен ревизор

8

1. _____

2. _____

Имајќи го во предвид наведеното ревизијата смета дека е потребно да се дополнат одредбите од Изборниот законик и да се определи надлежна институција за воспоставување на интероперабилен систем за размена и контрола на податоци за активност на банерите во кои ќе бидат вклучени сите засегнати страни.

- 4.9. Во член 69-а од Изборниот законик е уредено дека за изборна кампања се смета јавно собирање и други јавни настани организирани од страна на учесникот во изборната кампања, јавно истакнување на плакати, видео презентации на јавни места, изборно медиумско и интернет претставување, дистрибуирање на печатени материјали и јавно претставување на потврдените кандидати од надлежните изборни органи и нивните програми.

Истакнуваме дека за интернет претставувањето кое учесниците во изборната кампања го вршат преку социјалните мрежи не е уреден начинот на организирање, плаќање, следење и известување до надлежните органи за овој вид на изборно претставување.

- 4.10. Електронските медиуми (интернет портали) согласно Изборниот законик се форма на платено политичко рекламирање кои овозможуваат директен пристап на учесниците во изборната кампања до избирачите, преку кои за паричен надоместок од Буџетот на Република Северна Македонија се промовираат изборните програми, ставови и кандидати.

Согласно одредбите на наведениот закон, вкупната сума која еден учесник може да ја потроши за медиумско претставување на сите електронски медиуми печатени медиуми, не може да опфаќа повеќе од 25% од распределените финансиските средства за платено политичко рекламирање.

Ревизијата истакнува дека во Република Северна Македонија не постои законско решение со кое се пропишуваат основните начела и услови што треба да бидат исполнети од страна на интернет порталите за вршење на дејноста.

Исто така со одредбите на Изборниот законик не се утврдени критериуми и услови за квалификација на статусот на интернет медиумите да вршат рекламирање (период на работење како правно лице, сопственичка структура или формат на медиум).

Имајќи во предвид дека интернет порталите претставуваат доминантна форма за рекламирање на учесниците во изборната кампања, како и дека за истите се алоцираат значителен износ на државни средства, ревизијата смета дека е потребно во Изборниот законик да се доуредат условите и критериумите кои е потребно да ги исполнат електронските медиуми за да имаат можност да користат средства за политичко рекламирање од Буџетот на Република Северна Македонија.

- 4.11. Со член 76-д, точка 6 од Изборниот законик уредено е дека сумата која може да се исплати на еден електронски медиум (интернет портал) и печатени медиуми од еден учесник во изборниот процес, не може да биде поголема од 15.000 (петнаесет) илјади евра во денарска противвредност без вклучен ДДВ. Ревизијата укажува дека со ваквото законско решение се овозможува едно правно лице со повеќе интернет портали да добие онолку максимални суми колку што има портали. Имајќи го во предвид наведеното, ревизијата е на мислење дека е потребно законски да се пропишат јасни и прецизни критериуми за распределба на буџетските средства наменети за платено политичко рекламирање на електронските медиуми (интернет портали).

Рок за уплата на донации

- 4.12. Во Конечните извештаи за извршените ревизии на Вкупниот финансиски извештај за приходите и расходите на сметките на учесниците во изборната кампања во минати години, овластениот државен ревизор ја истакнуваше потребата од преиспитување на крајниот рок за уплата на донации за финансирање на изборната кампања кој согласно член 71 став 6 од Изборниот законик е предвиден до денот на затворање на трансакциската сметка. Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од 16.09.2021 година, во член 14 извршена е измена на член 71 став 11 од Изборниот законик со што се менува рокот за затворање на трансакциската сметка односно истиот е определен на 45 дена наместо претходно утврдените 60 дена. Истакнуваме дека и покрај намалувањето на рокот на затворање на трансакциската сметка и понатаму оставена е можноста за уплата на донации и по објавување на конечното на резултатите од изборната кампања. Исто така Извештај со образец за примените донации на трансакциската сметка за финансирање на изборната кампања, кој учесникот во изборната кампања е должен согласно член 84-б став 3 од Изборниот законик да го достави до надлежните институции еден ден по завршување на изборната кампања, не ги содржи сите уплатените донации односно донациите за период од 45 дена и тоа од денот на објавувањето на конечните резултати до денот на затварање на сметката. Имајќи ги предвид наведените состојбите ревизијата смета дека во Изборниот законик потребно е да се преиспита вака утврдениот краен рок за уплата на донации односно потребно е да се утврди донациите да се уплатуваат најдоцна до денот на завршување на изборната кампања.

Финансиски извештаи

4.13. Со донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик во февруари 2020 година, („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 42/2020) извршено е дополнување на член 84-б со став 8, каде е уредено дека*„Финансиските извештаи на учесникот во изборната кампања е должен да ги изготви според одредбите на Законот за сметководството за непрофитните организации,“*....

Истакнуваме дека во член 17 од Законот за сметководството за непрофитните организации е уредено дека непрофитните организации се должни да состават основни финансиски извештаи и тоа: биланс на состојбата, биланс на приходи и расходи и белешки кон финансиските извештаи.

Имајќи предвид дека во член 85 став 1 од Изборниот законик е уредено дека „Учесникот во изборната кампања е должен да поднесе Вкупен финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања,“ ревизија смета дека потребно е да се изврши доуредување на член 84-б, став 8 од Изборниот законик со кој ќе се даде можност Министерството за финансии со подзаконски акт да го уреди начинот на водење на деловните книги и подготвување на финансиските/финансискиот извештај за изборната кампања почитувајќи ги сите видови/извори на финансирање на изборната кампања кога не секогаш истите предизвикуваат паричен прилив на трансакциската сметка.

Исто така во однос на именувањето на финансискиот извештај „Вкупен финансиски извештај со спецификација за трошоците за приходите и расходите во изборната кампања,“ потребно е во називот да се усогласи терминот „трошоци“ со Законот за сметководството на непрофитните организации.

Казни и прекршочни одредби

4.14. Во член 189-а од Изборниот законик предвидена е глоба во износ од 4.000 евра во денарска противвредност за радиодифузерот или печатениот медиум и глоба во износ од 500 до 1.500 евра во денарска противвредност на одговорниот уредник, кој нема да поднесе извештај за рекламниот простор искористен од секој учесник во изборната кампања и средствата кои се платени или се побаруваат по таа основа, најдоцна 15 дена по денот на завршувањето на изборната кампања предвидено во член 85-а од Изборниот законик. Од причина што прекршочни казни се предвидени само за радиодифузери и печатени медиуми, а не и електронските медиуми (електронските портали) кои исто така имаат обврска за доставување на наведениот извештај, ревизијата е на мислење дека е потребно доуредување на Изборниот законик со што и електронските медиуми (електронските портали) ќе бидат опфатни во делот на Казни и прекршочни одредби.

Ревизорски тим:

Овластен државен ревизор 11

1. _____

2. _____

Други прашања

- 4.15. Системот на финансиско известување за време на изборна кампања е уреден со одредбите на член 84-б и 85 од Изборниот законик, согласно кои учесниците во изборниот процес имаат обврска во различен временски период од изборната кампања до надлежните институции ДИК, ДЗР, ДКСК, Собрание на Република Северна Македонија, советот на општините и советот на Градот Скопје да доставуваат извештаи за остварени приходи од сите извори, примени донации, извештај со спецификација на трошоци и вкупен финансиски извештај. Со извршената анализа на искажаните податоци во извештаите утврдивме дека постои различно презентирање на исти податоци, од причина што пополнувањето на наведените извештаи го вршат лица кои не се доволно запознаени со обврските за известување, се доставуваат извештаи со сите податоци за приходите и расходите со кои се располага во моментот, а не оние што се бараат.
- Имајќи го во предвид наведеното, ревизијата констатира дека со Изборниот законик не е предвиден орган/институција надлежна за организирање и спроведување на обуки со цел запознавање на учесниците во изборната кампања за нивните обврски и начинот на презентирање на податоците, поради што е потребно доуредување на Изборниот законик во делот на одредување на орган за спроведување на обуки поврзани со обврските за финансиско известување, со што ќе се придонесе за подобрување на транспарентноста за навремено информирање на јавноста за финансирањето на изборната кампања.
- 4.16. Ревизијата укажува на потреба од номотехничко уредување на Изборниот законик поради тоа што одредени точки на одредени членови немаат следственост и во исто време во самите одредби на одредени членови има погрешно повикување.
- 4.17. Правната рамка со која се уредува начинот, условите и постапката за избор на претседател на Република Северна Македонија, за избор на пратеници во Собранието на Република Северна Македонија, за членови на советите на општините и Советот на градот Скопје, за избор на градоначалник на општина и градоначалник на градот Скопје, начинот и постапката на евидентирање на избирачкото право, водење на Избирачкиот список, определување на границите на изборните единици и утврдувањето, менувањето и објавувањето на избирачките места, како и условите за функционирање на избирачките места, се темели на Изборниот законик.
- Со извршениот увид во наведените законски акти ревизијата констатира дека до периодот на известување од извршената ревизија истиот е повеќе пати менуван и дополнуван и не постои пречистен текст.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 12

**АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022
ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Ревизијата смета дека е потребно Собранието на Република Северна Македонија да ја задолжи Законодавно - правната комисија на Собранието на Република Северна Македонија да утврди пречистен текст на Изборниот законик и истиот термилошки да го усогласи со уставот и со правниот систем.

5. Законска основа за ревизијата и временски период

Ревизијата на финансискиот извештај заедно со ревизија на усогласеност е извршена согласно член 22 став 1 од Законот за државната ревизија и Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија за 2023 година, согласно член 23 од Законот за државна ревизија.

Ревизијата е спроведена во периодот од 28.02.2023 до 10.03.2023 година, од тим на Државниот завод за ревизија.

Не е вршена ревизија ниту сме издале извештај за финансискиот извештај за сметката на АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово, поради тоа што сметката е отворена за еден изборен процес.

6. Опфат и ограничувања

Нема ограничувања во поглед на опфатот на ревизијата.

7. Одговорност за финансискиот извештај

Финансискиот извештај е одговорност на овластеното лице на субјектот АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022, за избори за членови на Совет на општина Тетово застапувано од:

- Самир Ракипи, овластено лице.

Оваа одговорност вклучува изготвување, имплементација и одржување на интерна контрола која што е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансискиот извештај кој што е ослободен од материјално погрешни прикажувања, без разлика дали се резултат на измами или грешки, избор и примена на соодветни сметководствени политики, како и правење на сметководствени проценки кои што се разумни во околностите.

Овластеното лице на учесникот во изборната кампања е исто така одговорно за осигурување дека активностите, финансиските трансакции и информации,

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 13

рефлектирани во финансиските извештаи се во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

8. Одговорност на ревизорите

Цел на ревизијата на финансискиот извештај е да му овозможи на ревизорот да добие разумно уверување за тоа дали финансискиот извештај земен како целина е ослободен од материјално погрешни прикажувања било поради измама или поради грешка, овозможувајќи му на ревизорот да изрази мислење за тоа дали финансискиот извештај е изготвен, во сите материјални аспекти, во согласност со применливата рамка за финансиско известување и да известува за финансискиот извештај и да комуницира, во согласност со ревизорските наоди.

Цел на ревизијата на усогласеност во врска со ревизијата на финансискиот извештај е ревизорот да добие разумно уверување за тоа дали активностите, финансиските трансакции и информациите рефлектирани во финансискиот извештај се, во сите материјални аспекти, во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики и да ја известува законодавната власт и други соодветни тела за наоди и расудувања.

Разумно уверување е високо ниво на увереност, но тоа не е гаранција дека при извршената ревизија согласно со ISSAI стандардите секогаш ќе бидат откриени сите материјално погрешни прикажувања кога таквите постојат, како и сите грешки и неусогласености со закони и прописи. Погрешните прикажувања може да се резултат на измама или грешка и се сметаат за материјално значајни, ако поединечно или во вкупен износ, можат да влијаат на економските одлуки на корисниците донесени врз основа на овој финансиски извештај.

Изготвувањето на Вкупниот финансиски извештај со спецификација на трошоците за приходите и расходите во изборната кампања треба да е составен според применливата рамка за финансиско известување во Република Северна Македонија.

Одговорност на ревизорите е да изразат мислење за финансискиот извештај на учесникот во изборната кампања, врз основа на извршената ревизија. Оваа одговорност вклучува и изразување мислење за тоа, дали активностите, финансиските трансакции и информации рефлектирани во финансиските извештаи се, во сите материјални аспекти, во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

Оваа одговорност вклучува извршување на постапки за добивање ревизорски доказ за тоа дали приходите и расходите се користени за планираните намени утврдени од страна на законодавецот. Таквите постапки вклучуваат и проценка на ризикот од неусогласеност.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на достатни соодветни ревизорски докази како поткрепа на нашите заклучоци. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на

Ревизорски тим:

Овластен државен ревизор 14

1. _____

2. _____

**АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022
ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

ризикот од материјална неусогласеност, без разлика дали е резултат на измами или грешки.

Ревизијата исто така вклучува оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствени проценки направени од страна на овластеното лице на субјектот, како и оценка на севкупното презентирање на финансискиот извештај.

9. Одговор на ревидираниот субјект

Прашањата кои ги покрива овој нацрт извештај беа дискутирани на завршниот состанок со овластеното лице на субјектот АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово, за кои дадоа свои коментари и објаснувања.

Од страна на овластеното лице на субјектот АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на општина Тетово во периодот кога е вршена ревизијата не се добиени забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор со број 13-161/6 од 14.08.2023 година.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 15

**АЛИЈАНСА ЗА АЛБАНЦИТЕ ЗА ИЗБОРНА КАМПАЊА ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2022 ГОДИНА
ГОДИНА ЗА ИЗБОР НА ЧЛЕНОВИ НА СОВЕТ НА ОПШТИНА ТЕТОВО
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Алијанса за Албанците за Изборна кампања локални избори 2022 година за избор на членови на Совет на Општина Тетово сметка 200003989286206		
Финансиски извештај за приходи и расходи		
		во 000 денари
Опис на позицијата	Образло- жение	28.07.2022 - 15.03.2023
Приходи		
Објавено политичко рекламирање со средства обезбедени од Буџетот на РСМ	3.1.1	2.875
Приходи пренесени од основната трансакциска сметка на политичката партија на трансакциска сметка за изборна кампања	3.1.2	540
Вкупно приходи за изборна кампања		3.415
Расходи		
Комуникациски услуги	3.2.1	1
Издатоци за реклама и пропаганда	3.2.2	535
Пресметани расходи по однос на пресметани обврски за објавено платено политичко рекламирање	3.2.3	2.875
Провизии за платен промет и надоместоци за банкарски усл	3.2.4	2
Дневници за службено патување и патни трошоци во земјата	3.2.5.	2
Вкупно расходи за изборна кампања		3.415
Вкупни приходи-вкупни расходи за изборна кампања		0
Образложенијата се составен дел на финансиските извештаи		

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____

Овластен државен ревизор 16
